

Το μεγάλο δίλημμα του Αλέξη Τσίπρα

Του ΣΤΑΘΗ Ν. ΚΑΛΥΒΑ*

Φθάσαμε, λοιπόν, σε άλλη μια «στιγμή της αλήθειας» στην πολύπαθη αυτή διαδρομή και το μόνο σίγουρο είναι πως, όσο κρίσιμη και αν είναι, δεν θα είναι η τελευταία. Η επιλογή μιας ατέρμονης ψευτο-διαπραγμάτευσης για να ροκανίσουμε τον χρόνο και να εισπράξουμε την απομείωση των χρεών μας και τη χρηματοδότηση των δημοσιονομικών μας κενών, παρελθόντων, παρόντων και μελλόντων, είχε τη μόνη κατάληξη που θα μπορούσε να έχει ένα τέτοιο εγχείρημα: την αποτυχία.

Αυτό δεν οφείλεται στο ότι μας μισούν ή ότι εποφθαλμιούν τις δόξες και τα κατορθώματά μας –ή πως «θέλουν να μας κάνουν Βουλγαρία» όπως είπε ο ανεκδιήγητος υπουργός Υγείας, Παναγιώτης Κουρουμπλής. Απλώς υπάρχουν πολύ πιο ενδεχόμενοι τρόποι για να ξεδεύουν τα χρήματά τους από το να τα ρίχνουν σε ένα απύθμενο πηγάδι.

Και η σημερινή Ελλάδα, με τα μυαλά των ανθρώπων που την κυβερνούν, είναι ακριβώς αυτό: μια χώρα που διώχνει μακριά της τους ξένους επενδυτές και τους ντόπιους δημιουργικούς ανθρώπους, μια οικονομία που δεν πρόκειται να σταθεί στα πόδια της όσα χρέη να της χαρίσουν, όσες δημοσιονομικές ενέσεις και να τις κάνουν. Όσο αυτή η απλή αλήθεια δεν κυριαρχεί στη χώρα (και όσο, αντίστροφα, κυριαρχεί η άποψη πως «κάποιοι» θέλουν να μας καταστρέψουν) τόσο θα συνεχίζουμε την πορεία της παρακμής στην οποία βρισκόμαστε, ως την πλήρη κατάρρευση.

Η διαπραγμάτευση δεν είχε μόνο αρνητικές συνέπειες, αν και αυτές υπερσχύουν μαζικά. Στα θετικά συγκαταλέγονται κάποιες ορισμένες παραχωρήσεις των εταιρών, κυρίως ως προς το θέμα του μεγέθους του πρωτογενούς πλεονάσματος. Στα θετικά, επίσης, θα συμπεριλαμβάνα και το συμβολικό/συναισθηματικό κέρδος της αίσθησης πως ως χώρα και λαός έχουμε κάποιο λέγειν (άσχετα, δηλαδή, από την ουσία της διαπραγμάτευσης αυτής καθαυτής). Μικρό παράπλευρο κέρδος υπήρξε και το γεγονός πως έσκασε με πάταγο η «φούσκα» Βαρουφάκη και αποδείχθηκε πως ο ναρκισσισμός και η γενική παιδεία δεν συνιστούν αποτελεσματική πολιτική δράση. Ανάλογα και με την τροπή που θα πάρουν τα πράγματα, το μεγαλύτερο θετικό αποτέλεσμα της περιπέτειας αυτής, ίσως, είναι το τέλος των ψευδαισθήσεων της μεταπολίτευσης και της αριστερής αυταπάτης.

Όσο για τα αρνητικά, εδώ θα συμπεριλάβω τον απίστευτο ερασιτεχνισμό με τον οποίο η κυβέρνηση χειρίστηκε το όλο θέμα, αναπόφευκτη κατάληξη μιας πορείας που βασίστηκε στην ανέλιξη μέσω του ψέματος και βέβαια (και κυρίως) την καταβάρθρωση της οικονομίας, που οδηγεί με μαθηματική ακρίβεια σε πολύ σκληρότερα μέτρα λόγω της μεγάλης διεύρυνσης του δημοσιονομικού κενού που προκλήθηκε μέσα στους τελευταίους μήνες.

Οι εταίροι, λοιπόν, έχουν καταλήξει στη στάση τους απέναντί μας. Εμείς τι κάνουμε; Αυτό είναι και το αναπόφευκτο ερώτημα των ημερών. Ο Αλέξης Τσίπρας είναι πλέον πα-

από τη μια και στους κομματικούς του συντρόφους, από την άλλη. Η αρχική αντίδραση στη διαπίστωση της αυτοπαγίδευσής είναι, βέβαια, ο πανικός κι έτσι πρέπει να ερμηνευθεί η κίνηση για την καθυστέρηση πληρωμών στο ΔΝΤ. Θα υπάρξουν, βέβαια, πύρινοι λόγοι για την καταστροφή στην οποία βαδίζει η Ευρώπη και επιχειρήματα του τύπου «δεν μας θέλουν αυτοί μία, δεν τους θέλουμε εμείς δέκα», αλλά όλα αυτά θα λήξουν σύντομα.

Μόλις παρέλθει η φάση αυτή, τότε ο Τσίπρας (και μόνο αυτός) θα πρέπει να πει το μεγάλο «ναι» ή το μεγάλο «όχι». Αν αποφασίσει πως ως εκεί μπορεί και πει το «μεγάλο όχι», τότε η κυβέρνηση θα καταρρεύσει μέσα σε κλίμα χάους και πανικού. Εκλογές υπό τέτοιες συνθήκες δύσκολα γίνονται. Θα πάμε αναγκαστικά σε κάποιο οικουμενικό σχήμα και ανάλογα πάλι με το ποια θα είναι η τελική έκβαση, ο ίδιος θα στιγματιστεί σε ιστορικό βάθος χρόνου, η δε αριστερά θα ασχοληθεί τις επόμενες δεκαετίες με το βασανιστικό ερώτημα του ποιος έφταιγε, γιατί χάσαμε κ.λπ., ακαδημαϊκά ερωτήματα στα οποία, άλλωστε, έχει διαχρονικά διαπρέψει.

Ποιο είναι, όμως, το «μεγάλο ναι»; Σίγουρα δεν αρκεί να βάλει την υπογραφή του σε μια προσωρινή συμ-

Το «μεγάλο ναι» του πρωθυπουργού θα είναι να υπερβεί τον εαυτό του και τις καταβολές του και να γίνει ένας μεταρρυθμιστής ηγέτης, που θα αλλάξει την Ελλάδα σε μια φιλελεύθερη κατεύθυνση.

φωνία που θα επιτρέψει την άμεση χρηματοδότηση της χώρας με αντίλλαγμα δημοσιονομικά κυρίως μέτρα –και αυτό για δύο λόγους. Πρώτον γιατί, με δεδομένο το χρηματοοικονομικό κενό, τον Σεπτέμβριο θα πρέπει να υπογράψει το τρίτο Μνημόνιο. Και δεύτερον, γιατί γνωρίζουμε πλέον πολύ καλά πού οδηγούν τα δημοσιονομικά μέτρα δίχως βαθιές μεταρρυθμίσεις στο κράτος και στην οικονομία.

Το «μεγάλο ναι», επομένως, του Αλέξη Τσίπρα θα είναι να υπερβεί τον εαυτό του και τις καταβολές του και να γίνει κάτι που δεν το έχει καν φανταστεί. Ένας μεταρρυθμιστής ηγέτης, που θα αλλάξει την Ελλάδα σε μια φιλελεύθερη κατεύθυνση (γιατί άλλος δρόμος για παραγωγική οικονομία δεν υπάρχει). Ο ίδιος διαθέτει, αυτή τη στιγμή, την αναγκαία δημοτικότητα και τη ρητορική δεινότητα και μπορεί να πείσει τον κόσμο. Αυτό που δεν διαθέτει, όπως έχω ξαναγράψει, είναι η αναγκαία παιδεία. Ίσως το πολιτικό του ένστικτο να του επιτρέψει να κάνει το μεγάλο άλμα, πράγμα που προσωπικά δεν πιστεύω, αλλά θέλω να ελπίζω.

* Ο κ. Στάθης Ν. Καλύβας είναι καθηγητής Πολιτικής Επιστήμης στο Πανεπιστήμιο Yale.